

*Dr. Kovács Gyula*³⁵

A KÁBITÓSZERREL VISSZAÉLÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ BŰNCSELEKMÉNYEK FELDERÍTÉSÉT ÉS BIZONYÍTÁSÁT AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK³⁶

1. Bevezetés

A várhatóan 2011 első negyedévében megjelenő *Visszaélés kábítószerrel nyomozása* címet viselő főiskolai jegyzet (a továbbiakban: jegyzet) elkészítésekor az a cél vezérelt minket,³⁷ hogy egyrészt a témával kapcsolatosan használható ismereteket nyújtsunk a Rendőrtiszti Főiskola hallgatóinak, másrészt, hogy e kérdéskörben és a szakirodalomban való ismereteinkről elfogadható módon számot adjunk, valamint az ilyen jellegű bűncselekmények nyomozását végzőknek a munkájához segítséget nyújtsunk. Munkánkat tehát elsődlegesen tananyagunk, másodlagosan pedig gyakorló jogalkalmazóknak (a nyomozó hatóság tagjainak, különösen rendőröknek, illetve a Vám- és Pénzügyőrség munkatársainak) szóló szakkönyvnek szántuk.

Az adatgyűjtés, és a kutatás során – saját tapasztalataink mellett – számtalan dokumentumot tanulmányoztunk és használtunk fel forrásként (szerénytelenül saját műveinkből is merítettünk), az internetes hivatkozások és szoftverek száma is figyelemreméltó volt. Internetes fórumokon és E-mailben végeztünk közvéleménykutatást (néhol meglepő eredményekre jutottunk), valamint igénybe vettük az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztika³⁸ (a továbbiakban: ENYÜBS), illetőleg a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok és a megyeszékhely szerint illetékes rendőrkapitányságok adatait is. Konzultáltunk és személyes interjút készítettünk orvosokkal, valamint vegyész szakértőkkel. A tőlük kapott tájékoztatás az ismereteinket bővítette.

Most a leendő jegyzet hetedik részéből kaphat ízelítőt a Tisztelt Olvasó, amelyet „én követtem el”, és amely a kábítószerrel visszaéléshez kapcsolódó bűncselekmények felderítését és bizonyítását akadályozó tényezőket feszegeti: alapvetően a bizonyítási problémákat, továbbá a gyakorlati (személyi és tárgyi feltételek hiányával összefüggő, illetve egyéb) kérdéseket vizsgálja.

2. A kábítószerrel visszaéléshez kapcsolódó bűncselekmények felderítését és bizonyítását akadályozó tényezők

A kábítószerhez kapcsolódó bűncselekmények felderítését és bizonyítását akadályozó tényezőket kétféleképpen csoportosítottam:

- bizonyítási és
- gyakorlati (személyi és tárgyi feltételek hiányával összefüggő) problémák.

Amint arra a bevezetőben már utaltam, e tárgyban írásban megkerestem a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bűnügyi igazgatóit, valamint a megyeszékhelyi rendőrkapitányságok vezetőit. A megkeresésekre kapott válaszokat elemez-

³⁵ A szerző szakíró, újságíró (a Magyar Újságírók Országos Szövetségének és a Tudományos Újságírók Klubjának tagja), a Rendőrtiszti Főiskola Kriminálisztikai Tanszékének oktatója.

³⁶ Az írás egy részét képezi, lényegében előtanulmánya egy a közeljövőben megjelenő főiskolai jegyzetnek. A jegyzet címe: *Visszaélés kábítószerrel nyomozása*.

³⁷ A leendő jegyzet társszerzője: dr. Lóczy Zsolt r. ezredes, a BRFK IX. kerületi Rendőrkapitányság vezetője.

³⁸ 59/2007. (XII. 23.) IRM rendelet az egységes nyomozó hatósági és ügyészségi bűnügyi statisztikáról.

tem-értékeltem és csoportosítottam. Az itt leírt felvetések jellemzően a nyomozó hatóságok álláspontját tükrözik, azonban néhány anomáliát (szerény lehetőségeimhez képest a teljesség igénye nélkül) megkíséreltem feloldani.

2.1. Bizonyítási problémák

A megkeresett nyomozó hatóságok tájékoztatása szerint a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények nyomozásakor a következő bizonyítási problémák adódtak.

2.1.1. A hatóanyag-tartalom kiszámítása

A következőkben a kábítószer hatóanyag tartalom kiszámításáról lesz röviden szó.

A megkeresett nyomozó hatóságok részéről problémaként jelentkezett a lefoglalt kábítószeres hatóanyag-tartalmának meghatározásához szükséges relatíve hosszabb időtartam. Mivel a bűncselekmény helyes minősítéséhez ennek ismerete nélkülözhetetlen, ezért az egzakt hatóanyag tartalom megállapításának hiánya mind a megalapozott gyanú, mind az esetleges személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések tekintetében aggályokat vetett fel.

Ugyanez a helyzet a le nem foglalt, csupán a vallomásokban szereplő kábítószer-fajták hatóanyag-tartalmának megállapítását illetően: a terheltek beismerő vallomásokor, a lefoglalásra nem került kábítószer mennyiségének és hatóanyag-tartalmának pontos meghatározása igencsak nehézkes volt.

Nem könnyítette meg a nyomozó hatóságok helyzetét az sem, hogy már nem szükséges a hatóanyag-tartalom megállapítása érdekében szakértői véleményt beszerezni. Ugyanakkor méltánytalannak tekintették a megkeresett nyomozó hatóságok, hogy ezekben az esetekben, a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet (BSZKI) által az adott időszakra vonatkozóan vizsgált legalacsonyabb hatóanyag-tartalmat kellett figyelembe venni. A nyomozó hatóságok zöme szükségesnek tartaná az ilyen jellegű bűncselekményeknél a hatóanyag-tartalom helyett a mennyiség figyelembe vételét, amely ugyan a Btk. módosítását igényelné, de mind az igazságszolgáltatás, mind a büntetőeljárás alanyai szempontjából méltányosabb eljárás lehetőségét teremtené meg. Ezt önmagában az a tény is alátámasztja, hogy a tapasztalatok szerint a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények során az elkövetők a tényleges hatóanyag-tartalom ismerete nélkül, súlymértékben határozzák meg a kábítószeres mennyiségét.

A nyomozó hatóságok problémafelvetésével kapcsolatosan, itt és most a hatóanyag-tartalom kiszámításával kapcsolatos véleményemnek szeretnék hangot adni. Előljáróban leszögezem, hogy a kábítószer mennyiségének és tiszta hatóanyag-tartalmának a bűncselekmény minősítése szempontjából van jelentősége.

A kábítószer csekély és jelentős mennyiségének fogalmát a Btk. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Btké.) 23. § határozza meg (részletesen, lásd ott). A hatóanyag-tartalom megállapítása céljából – főszabály szerint – igazságügyi vegyész szakértőt kell igénybe venni.

A kábítószerrel visszaélés bűncselekménye megvalósulásának kritériumairól szóló 1/2007. Büntető jogegységi határozat I. részében a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a kábítószerrel visszaélés megvalósulásakor természetes egységet csak az azonos törvényi tényállásba ütköző magatartások képeznek.

E bűncselekmény tekintetében nem azonos, hanem külön-külön törvényi tényállás: a Btk. 282. §, 282/A. §, 282/B. § (1) bekezdése, 282/B. § (2) bekezdése, 282/C. § (1) bekezdése, 282/C. § (1) bekezdése. A kábítószer mennyiségek tiszta hatóanyagának összeszámítására csak e hat tényállás szerinti elkövetéseken belül van lehetőség. Az említett hat tényállás elkövetéseinek találkozásakor és azok egy eljá-

rásban történő elbírálásakor bűnhalmazat valósul meg, ezért ezekben az esetekben nincs helye a kábítószeres tiszta hatóanyag-mennyiségei összeszámításának.

A lefoglalt kábítószeres esetében a tiszta hatóanyag-tartalom, illetve az összmennyiség meghatározása – figyelemmel a Be. 99. § (1) bekezdésére is – szakkérdés. Más a helyzet azonban akkor, ha a büntetőeljárásban részt vevő személyek nyilatkozatai (pl. a terhelt beismerő vallomása) alapján bizonyított tiszta hatóanyag-tartalmat vagy mennyiséget kell megállapítani.

A nyomozó hatóságok korábban ezekben az esetekben is igazságügyi vegyész szakértőt rendeltek ki. Ezt a gyakorlatot törte meg 2005-ben kettő bírósági határozat, pontosabban azok – álláspontom szerint – helytelen értelmezése.

A BH 2005.246. számú állásfoglalás értelmében, ha objektív adatok alapján nem lehet megállapítani a vádlott által megszerzett kábítószer mennyiségét és hatóanyag-tartalmát, akkor azt becslés útján kell megtenni. A hatóanyag-tartalom megállapítása nem vegyész szakértői, hanem bírósági feladat. Szakértői feltételezésekre ítéleti tényállás nem alapítható.

A BH 2005.279. számú határozat kimondja, hogy a lefoglalásra nem került, de a bíróság által becsléssel megállapított kábítószer-mennyiség tiszta hatóanyag-tartalmának megállapítása nem a vegyész szakértő feladata, az a bíróság kizárólagos ténymegállapítási körébe tartozik.

E két határozatból vonták le az eljáró hatóságok és az ügyész azt a téves következtetést, hogy a lefoglalásra nem került kábítószer-mennyiség tiszta hatóanyag-tartalmának megállapítása a büntetőeljárás nyomozási szakaszában a nyomozó hatóság feladata.

Megjegyezni kívánom, hogy a szakvélemény általában nem „szakértői feltételezéseket”, hanem leginkább kategorikus vagy eshetőleges állásfoglalást tartalmaz [vesd össze: Be. 108. § (2) bekezdésével], valamint a nyomozó hatóságokat nem kötik az egyedi ügyekben hozott bírósági határozatok, továbbá: az inkriminált határozatok ellentétesek a Be. 78. § (1) bekezdés első mondatával. E szerint a büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz (ilyen, egyebek mellett a szakvélemény),³⁹ és szabadon alkalmazható minden bizonyítási eljárás.

A lefoglalásra nem került kábítószer-mennyiség tiszta hatóanyag-tartalmának nem szakértő által történő megállapítása (vagy kiszámítása) megosztja a szakmát, mint ahogy nem egységes a két bírósági határozat értelmezése sem. Mint említettem, van olyan álláspont, amely szerint a kérdéses kábítószeres hatóanyag-tartalmát a nyomozó hatóságnak, praktikusán az ügyben eljáró nyomozónak, vizsgálónak kell összesíteni.⁴⁰

Én azt a véleményt képviselem, hogy egyfelől a kábítószeres hatóanyag-tartalmának kiszámítása a visszaélés kábítószerrel bűncselekmények felderítésének és bizonyításának nem a legégetőbb problematikája (nyilvánvalóan fontos szempont, de nem a legfontosabb tényező), másfelől pedig nem gondolom, hogy az ügyben eljáró nyomozónak (vizsgálónak) kellene ezt az „aprólékos, rendkívül embert próbáló, időigényes, több alkalommal elvégzendő és többek által ellenőrizendő”⁴¹ feladatot elvégezni. Megjegyzem, hogy e gondot nem orvosolja az sem, hogy a kiszámítást megkönnyítendő, létezik az úgynevezett „Kábítószer kalkulátor”, amely

³⁹ Be. 76. § (1) bekezdése.

⁴⁰ Dr. Rácz József (szerk.): Rendészeti ismeretek a kábítószer-problémával kapcsolatban, 135–136. oldal (IRM Büntetőpolitikai Főosztály, Budapest, 2009).

⁴¹ Rendészeti ismeretek a kábítószer-problémával kapcsolatban, 135–136. oldal.

évenkénti frissítéssel a kalkulator@iu-szakerto.hu e-mail címről térítés ellenében megrendelhető, illetőleg megvásárolható.⁴²

Egyébként a lefoglalásra nem került kábítószer-mennyiség tiszta hatóanyag-tartalmának kiszámítását a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet által kiadott táblázat vagy a már említett Kábítószer kalkulátor alapján lehet elvégezni. A táblázat az intézet, valamint a Nemzeti Kábítószer Adatgyűjtő és Kapcsolattartó Központ honlapjáról letölthető.⁴³

A kábítószer-mennyiség tiszta hatóanyag-tartalom meghatározásával a továbbiakban nem foglalkozom. A módszer kimerítő részletességgel olvasható az IRM Büntetőpolitikai Főosztály által, 2009-ben kiadott, már hivatkozott szakkönyv (vagy kézikönyv) 5.3. fejezetében.

2.1.2. Az eltereléssel kapcsolatos felvetések

A Btk. 283. § alapján nem csak a kábítószerfüggő személyek vállalhatják az elterelést, hanem azok a nem kábítószerfüggők is, akik a Btk. 282. § (1) bekezdésbe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő csekély mennyiségű kábítószerrel való visszaélés vétségének megalapozott gyanúja miatt kerültek felelősségre vonásra. Egy-egy kábítószeres ügyben akár 30–40 fogyasztó is lehet, ami nagyon nagy munkát ró a nyomozó hatóságra: gyorsteszt alkalmazása, vizeletminta-vétel, minden egyes fogyasztó kihallgatása, házkutatás, igazságügyi vegyész-, illetve toxikológus szakértő kirendelése, esetenként igazságügyi elmeorvos-szakértői vizsgálat, tanúsítvány kiállítása, bűnügyi nyilvántartásba vétel, fiatalokruak esetén születési anyakönyvi kivonat megkérése vagy egyéb közokirat beszerzése,⁴⁴ védő kirendelése, környezettanulmány készítése. Ez mind rengeteg időt és pénzt emészt fel.

Az eltereléssel kapcsolatosan további problémák is felmerültek a nyomozás felfüggesztésével és a vádemelés elhalasztásával összefüggésben.

Az ügyész és a nyomozó hatóság határozattal felfüggeszti a nyomozást, ha a kábítószer-élvező gyanúsított önként alávettette magát a kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételnek, és az a büntethetőség megszűnését eredményezheti, feltéve hogy további nyomozási cselekmény elvégzése nem szükséges.⁴⁵ Ez a gyakorlatban úgy történik, hogy az eljáró hatóság az alapügytől elkülöníti⁴⁶ (új bűnügyi számra iktatja) az eltereléssel érintett gyanúsított vagy gyanúsítottak cselekményeit. Egy olyan ügyben, amelyben több gyanúsított szerepel, ez roppantmód időigényes: minden elkülönített ügyben, gyanúsítottanként külön-külön határozatot kell hozni az elkülönítésről, valamint az alapügy iratai közül a nyomozás elrendelésére és határidejére, illetve a kérdéses gyanúsított személyére vonatkozó iratokról legalább 2–2 példányban másolatot kell készíteni. Mivel a kábítószer-fogyasztói hálózat a Multilevel Marketing (MLM) felépítéséhez hasonló, de annál bonyolultabb kapcsolati rendszer, ez adott esetben nem ritkán 20–30 új (elkülönített) bűnügyet eredményez.

Ha a Btk. 283. §-ában meghatározott büntethetőséget megszüntető okból az eljárás megszüntetésének lehet helye, az ügyész a vádemelést egyévi időtartamra elhalasztja, ha a kábítószer-élvező gyanúsított vállalja a kábítószer-függőséget gyógy-

⁴² <http://www.iu-szakerto.hu/kalkulator/> (Kábítószer kalkulátor).

⁴³ <http://www.bszi.hu/> (Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet); <http://www.drogfokuszpont.hu/> (Nemzeti Kábítószer Adatgyűjtő és Kapcsolattartó Központ).

⁴⁴ Részletesebben lásd: dr. Nagy József: A kriminálmotodika általános kérdései, 5.3.5. fejezet [(132–135. oldal) Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2007].

⁴⁵ Be. 188. § (1) bekezdés h) pontja; 189. § (1) bekezdése.

⁴⁶ Be. 72. § (3)–(4) bekezdése.

gító kezelésen, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt. A vádemelés elhalasztása esetén a nyomozó hatóság az alapügyet – elkülönítés nélkül – megküldi az ügyésznek vádemelési javaslattal, illetőleg az inkriminált gyanúsítottal vagy gyanúsítottakkal szemben javaslattal a vádemelés elhalasztására. Itt az okoz gondot, hogy a Be. nem ad útmutatást arra, hogy mikor, melyik jogintézményt célszerű (vagy kell) alkalmazni.

Amennyiben az ügyész vagy a nyomozó hatóság a nyomozást megszünteti, a bűnügyi költséget az állam viseli. Ez a bűnügyi költség a legegyszerűbb megítélésű ügyekben sem kevés, de egy pozitív vizeletminta és néhány gramm kábítószer-foglalásakor, illetőleg, ha igazságügyi elmeorvos-szakértőt és/vagy védőt is ki kell rendelni, ez az összeg megtöbbszöröződhet. Néhány nyomozó hatóság ez ügyben úgy foglalt állást, hogy elterelés esetén, amennyiben a nyomozást megszüntetik, a gyanúsítottaknak kellene viselnie a bűnügyi költséget.

Ha vissza lehetne szorítani a keresletet, valószínűleg a kínálat is csökkenne. Amennyiben csak a kábítószerfüggő fogyasztók esetében lenne lehetőség elterelésre, az talán több fogyasztót visszatartana. Nagyobb a visszatartó erő, ha tudják a kábítószer-fogyasztók, hogy az elkövetett bűncselekmény miatt felelősségre vonják őket, illetve a bűnügyi költség kifizetése is rájuk hárul. A másik megoldás, hogy a fogyasztók egyáltalán ne legyenek büntethetőek, így – az igazmondási kötelezettség terhe mellett – tanúként lehetne kihallgatni őket. Ezáltal szükségtelessé válna a vizeletminta-vétel, a szakértő kirendelés, az elterelés, az elkülönítés, a felfüggesztés és végül a nyomozás megszüntetése. Ez esetben az állam terhén maradt bűnügyi költség is lényegesen kevesebb lenne.

A megkeresett nyomozó hatóságok zöme egységesen úgy foglalt állást, hogy az elterelés intézménye nem éri el a kívánt hatást. Nem ritkán, egy-egy kábítószer-fogyasztóval szemben több nyomozás van párhuzamosan felfüggesztve elterelés miatt. Kis túlzással, évtizedekig fogyaszthat valaki kábítószerrel anélkül, hogy marasztaló ítélet lenne a vége, hiszen az elkövető mindig vállalja az elterelést, ennek ellenére az elterelés hatálya alatt újra és újra megindul vele szemben a büntetőeljárás. Ezáltal a törvénynek nincs visszatartó ereje, illetve az elkövetőknek nem érdekük, hogy feladják felső kapcsolataikat és a nyomozó hatósággal együttműködjenek. Több nyomozó hatóság javasolta, hogy az elterelés lehetőségének időbeli (pl. kettő éven belül), vagy mennyiségi (pl. kettő, esetleg három elterelés után) határt kellene szabni, azért, hogy az elkövető ne tudjon e jogintézmény mögé bújni.

Összegezve: az ún. elterelés jogintézménye gyenge, nem működik következetesen és hatékonyan. E téren a kábítószer-bűncselekményekkel kapcsolatos jogi és erkölcsi normák hatástalanná váltak. Az egyik területi nyomozó hatóság arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy az elterelés jogintézményét hatályon kívül kellene helyezni, mivel „nem nyújt megoldást a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására”. Egy másik, ugyancsak területi nyomozóhatóság álláspontja szerint, az, aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra természetesen megszerez, tart [282. § (5) bekezdés a) pontja],⁴⁷ eleve csak szabálysértés elkövetése miatt feleljen.

2.1.3. A szakértői bizonyítással összefüggő anomáliák

Komoly problémát okoz a gyanúsítottak kábítószer-függőségének megállapítása, az egyes (gyakran egymástól eltérő) szaktevékenységek miatt, ugyanis a szakirodalom még mindig nem egységes a pszichikai és fiziológiai függőség megítélésének kérdésében. A gyakorlatban, legfőképpen a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények legsúlyosabban büntetendő elkövetési magatartásait tanúsító személyek ese-

⁴⁷ Btk. 283. § (1) bekezdés a) pontja.

tében tapasztalható, hogy a Be. nyújtotta lehetőségeket kihasználva többször kerül sor szakértő kirendelésére, mindaddig, amíg a függőséget megállapító szakvélemények kerülnek elfogadásra.

A megkeresett nyomozó hatóságok nem vitatják a Be. ellentétes a szakértői véleményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, de mindenképpen célszerűnek tartják a függőség megállapítására vonatkozóan egységes szakértői álláspont kialakítását, ellenkező esetben az állam büntetőjogi érdekeinek érvényesülése a továbbiakban sem lesz biztosított.

Sorozatosan előfordult, hogy a nyomozó hatóság által kirendelt Igazságügyi Orvosszakértői Intézet szakértője a gyanúsított kábítószer-függőségét nem állapította meg, ellentétben a gyanúsított vagy védője indítványára kirendelt más szakértő véleményével. A szakértői vélemény felülvizsgálatának jogintézményét az új Be. de iure nem ismeri, a gyakorlati tapasztalatok pedig azt mutatják, hogy a bíróságok jellemzően nem a nyomozó hatóság által kirendelt szakértő véleményét preferálják, amelynek következménye az enyhébb elbírálás.

Az ellentmondó szakvéleményekkel összefüggő probléma nem egyedi, elszigetelt jelenség. Jellemző az olyan eset, amikor a kábítószer-fogyasztást az úgynevezett gyorseszteszt kimutatja, a gyanúsított kihallgatása során a kábítószer-fogyasztás tényét elismeri, ehhez képest a szakvélemény negatív (ugyanakkor volt erre ellenpélda is). Itt akkor van gond, ha a terhelt a vallomását visszavonja. Ellentétes az ügy megítélése abban az esetben is, ha a kábítószer-fogyasztást a gyorseszteszt kimutatja, ennek tényét a szakvélemény is megerősíti, azonban a gyanúsított a terhére rótt bűncselekmény elkövetését nem ismeri el, és tárgyi bizonyítási eszköz (lefoglalt kábítószer) sem áll a nyomozó hatóság rendelkezésére.

A szakvélemények vonatkozásában problémát okoz, hogy azok a nyomozó hatóság által megszabott határidőre szinte soha nem készülnek el (előfordul, hogy a szakvélemény elkészítésének ideje több mint három hónap), többfajta kábítószer-gyanús anyag lefoglalásakor pedig az előzetes szakértői vélemény csak egyfajta anyagra terjed ki, továbbá nem nyilatkozik a szakértő az összehatóanyag-tartalomra, illetve összmenyiségre sem. Szakvélemény hiányában a megalapozott gyanú közlése sem történhet meg.

Arra is volt példa, hogy a szakértői intézet ügyeletes vegyészszakértője hivatali időn túl nem végezte el az elsődleges vizsgálatot (ezt a problémát egyedi és elszigetelt jelenségként az egyik megyei rendőr-főkapitányság vetette fel).

Ugyancsak meghatározó az időtényező az elkövető személyével összefüggő toxikológiai vizsgálatok elvégzésekor, ugyanis a késői vizsgálat – különösen akkor, ha alkalmi, és nem rendszeres kábítószer-fogyasztóról van szó – befolyásolja az eredményt, ami veszélyeztetheti a nyomozás sikerét.

Nem egységes a gyakorlat arra vonatkozóan sem, hogy mely esetben kötelező (ajánlott) a kábítószer-élvező gyanúsított szakértői vizsgálata. A megkeresett nyomozó hatóságok megítélése szerint, ha gyanúsított kábítószerfüggőnek vallja magát, minden esetben szakértőt kell kirendelni. E körben merült fel az elmeállapot vizsgálatának a kérdése. Álláspontom szerint a terhelt kábítószer-függősége és a beszámítási képessége nem azonos kategória. Ebből eredően az elmeállapot szakértői vizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a bizonyítandó tény, illetőleg az eldönthető kérdés a gyanúsított kóros elmeállapota, valamint a kényszergyógykezelés szükségessége. Megjegyzendő, hogy az elmeállapot vizsgálatánál két szakértőt kell alkalmazni.⁴⁸

⁴⁸ Vessd össze: a Be. 99. § (2) bekezdés a) és b) pontjának, valamint a 101. § (2) bekezdésének rendelkezéseivel.

Több nyomozó hatóság jelzett az elsődleges intézkedésként fogantatott vizeletminta-vétellel kapcsolatos problémát. A vizeletminta-vétel korábban rendőrorvos kompetenciájába tartozott, aki egyúttal nyilatkozott az előállított személy kábítószer-től befolyásoltságára vonatkozóan is, ami – az eset összes körülményeit figyelembe véve – alapul szolgálhatott a megalapozott gyanú közléséhez és/vagy egyéb elsődleges intézkedések, illetve halasztást nem tűrő (halaszthatatlan) nyomozási cselekmények fogantatásához. Napjainkban a vizeletmintát az orvosi ügyelet vagy az ügyeletes kórház orvosa veszi le, aki a potenciális gyanúsított kábítószer-től befolyásoltságára nézve általában nem nyilatkozik. A nyilatkozat és az egyéb bizonyítási eszköz hiánya sok esetben nem teszi lehetővé a további intézkedések és egyéb nyomozási cselekmények elvégzését. Előfordult az is, hogy az orvos nem végezte el (ha úgy tetszik megtagadta) a vizeletminta vételét, ezért az előállított személyt más egészségügyi intézménybe kellett szállítani.

2.1.4. A hírközlési (távközlési) szolgáltatást nyújtó szervezetekkel kapcsolatosan felmerült problémák

Nem csupán a kábítószerrel kapcsolatos büntetőeljárások során merült fel problémaként a távközlési adatok beszerzésének időigényessége. Az ilyen jellegű bűncselekmény-fajtáknál azonban a bűnkapcsolatok feltérképezése és a kapcsolattartás gyakoriságának megállapítása szempontjából ezek az adatok különösen fontos információt hordoznak. Mivel a Legfőbb Ügyészség állásfoglalása alapján jogi személyekkel – pl. a távközlési szolgáltatókkal szemben – szankció nem alkalmazható, így a késedelmes adatszolgáltatások megszüntetésére semmilyen eszköz nem áll a nyomozó hatóságok rendelkezésére.

Jelentős mértékben megnehezíti a nyomozások eredményességét, hogy egyes távközlési társaságok csak saját rendszerükön belül tartják nyilván a beérkező telefonhívásokat, ezért a más hálózatból kezdeményezett hívásokat igencsak körülményes kimutatni. Ez leginkább a terjesztőhöz kapcsolódó fogyasztói kör felderítése során jelent problémát.

Nem könnyíti meg a nyomozó hatóságok dolgát az sem, hogy a távközlési szolgáltatóktól beszerzett hívásforgalmi adatok, cellainformációk releváns információkat sok esetben nem tartalmaznak. Ennek oka, hogy a kábítószer terjesztő személyek három-négy mobiltelefonnal, és készülékenként több telefonkártyával rendelkeznek. Ebből eredően úgyszólván lehetetlen meghatározni, hogy az inkriminált személy (vagy annak telefonja), hol forgalmazott, illetve azt a kérdéses időpontban ki használta.

A nyomozás során számos alkalommal rögzítik az elkövetők között zajlott telefonbeszélgetéseket, vagy az elektronikus levélben történő kommunikációt. Itt a problémát az okozza, hogy az elkövetők tolvajnyelvet vagy szakzsargon, úgynevezett drog-szlenget használnak, ezért az üzenetek nehezen értelmezhetők, ebből eredően ez problémássá teszi a felderítést és a bizonyítást. Megjegyezni kívánom, hogy a szleng.lap.hu internetes portál⁴⁹ tartalmaz szleng-szótárt, illetve a világhálón található egy Drog-szleng szülőknék oldal⁵⁰ is.

⁴⁹ Forrás: <http://szleng.lap.hu/> (szleng.lap.hu).

⁵⁰ Forrás: <http://egezseqlap.atw.hu/html/drogszleng.html/> (Drog-szleng szülőknék).

2.2. Gyakorlati (személyi és tárgyi feltételek hiányával összefüggő), valamint egyéb problémák

E tárgykörben jogszabály-módosítást és jogértelmezést igénylő kérdésekről, és gyakorlati (személyi és tárgyi feltételek hiányával összefüggő), valamint egyéb problémákról lesz szó.

2.2.1. Jogszabály-módosítást és jogértelmezést igénylő kérdések.

Felvetődött problémaként, hogy a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény törvényi tényállásai, valamint a Btké. 23. § csak a kábítószer csekély és jelentős mennyiségének fogalmát definiálja, és nem rendelkezik az úgynevezett „köztes” mennyiségről. A nyomozó hatóságok megítélése szerint ez a megalapozott gyanú közlésekor a gyanúsítottak részéről értetlenkedésre ad okot és gyakorta a megalapozott gyanú közlése elleni panasz előterjesztését eredményezi. Ezzel kapcsolatban megjegyezni kívánom, hogy a Btk. expressis verbis valóban nem határozza meg a „köztes” mennyiséget, azonban a 283. § (1) bekezdés e) pont 1. alpontja – a büntetést megszüntető okok körében – rendelkezik a jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségű kábítószerrel. Lényegében ez az úgynevezett „köztes” mennyiséggel azonos mennyiséget jelenti.

A fogyasztói (beszerző-elállító jellegű) tevékenységek és a terjesztő-forgalmazó típusú magatartások elhatárolását jelentős mértékben elősegítené, ha a törvény – más jogszabályokhoz hasonlóan⁵¹ – meghatározná a kereskedelmi mennyiség fogalmát. Amennyiben az elkövetőtől lefoglalt kábítószer elérté vagy meghaladná ezt a mennyiséget, úgy megdönthetetlen törvényi vélelem szólna a terjesztő-forgalmazó típusú magatartások megállapítása mellett.

Számos nyomozó hatóság javasolta, hogy a bizonyítás és a tényállás felderítése érdekében büntetést megszüntető okként lenne célszerű nevesíteni, ha az elkövető a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja, illetve a büntetés korlátlanul enyhíthető lenne abban az esetben, ha a felderített vagy tetten ért elkövető az elkövetés körülményeit feltárja, és jelentős mértékben közreműködik a bizonyítás során.

Kifogásolták a nyomozó hatóságok azt is, hogy a tanú (lényegében a potenciális gyanúsított) nem kötelezhető arra, hogy szakértői vizsgálatnak, illetve beavatkozásnak magát alávesse, így nem vehető tőle vizeletminta sem. A Be. 106. § rendelkezései (Közreműködési kötelezettség a szakértő eljárása során), ugyanis csak a terhelte és a sértette vonatkoznak. A nyomozó hatóságok ezzel kapcsolatban jogszabály-módosítást javasolnak. Megítélésem szerint, jogszabály-módosításra nincs szükség: a potenciális gyanúsítottal szemben a nyomozás során meg kell alapozni a gyanút, ezt követően gyanúsítottként már kötelezhető lesz a mintavétel adására és a szakértői vizsgálat tűrésére.

Néhány nyomozó hatóság javasolta, hogy akinek a kábítószer-függőségét az igazságügyi orvos szakértő megállapította, annak vezetői engedélyét – az orvos által javasolt időtartamra – a hatóság vonja be, illetőleg az ilyen személy, meghatározott ideig legyen eltiltva a járművezetéstől.

A drogpiacon megjelenő, újabb és újabb összetételű, illetve hatóanyagú kábító hatású anyagokkal kapcsolatban javasolta az egyik területi nyomozó hatóság a pl. Németországban is alkalmazott úgynevezett „ideiglenes tiltólista” bevezetését. Mint ismeretes, ezeknek az anyagoknak a listára való felkerülésére csak hosszadalmas

⁵¹ Például a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény 110. § (5) bekezdése határozza meg a kereskedelmi mennyiségnek minősülő jövedéki termékmennyiségeket termékcsoportonként.

eljárás lefolytatását követően kerül sor. Az „ideiglenes lista” felállításával ezek az inkriminált anyagok már idejekorán kábítószernek vagy kábító hatású anyagnak minősülnének. Természetesen, e lista alkalmazása jogszabály-módosítást igényelne.

2.2.2. Gyakorlati (személyi és tárgyi feltételek hiányával összefüggő), valamint egyéb problémák

Számos nyomozó hatóság fogda és/vagy előállító helyiséggel nem rendelkezik, ezért a tettenérést követő elfogás után a gyanúsítottak elkülönítésére nincs lehetőség, ami egyfelől a tettestársak összehesztését eredményezheti, másfelől pedig számtalan panaszt terjesztettek elő a terheltek és védőik a folyosón történő elhelyezés (őrzés) miatt.

A büntetés-végrehajtási intézetekben elkövetett kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények bizonyítását nehezíti az a körülmény, hogy a fogvatartott (elítelt) elkövetőktől nem minden alkalommal történik meg a vizeletminta-vétel. A büntetés-végrehajtási intézetekbe postai úton küldött kábítószeres esetében gondot okoz továbbá, hogy a csomagra vonatkozó postai feladóvevényt nem őrzik meg.

Hiányossággként merült fel, hogy nem minden nyomozó hatóság rendelkezik hiteles, digitális mérleggel, ezért a házkutatás során lefoglalt kábítószeranyagok tömegét nem lehet pontosan meghatározni. Ez jellemzően a bűncselekmény minősítése, vagy a minősítési verziók felállítása során okoz gondot, mivel a büntetőjogi megítélés a lefoglalt kábítószer mennyiségének függvénye (is). Pontos minősítés hiányában pedig bizonyos elsődleges intézkedések és halasztást nem tűrő (halasztathatlan) nyomozási cselekmények, valamint egyes kényszerintézkedések elmaradhatnak, ami a későbbiekben a nyomozás eredményességét veszélyeztetheti, de feltehetően hatásköri problémák is.

A kábítószer tartalmú növények termesztése során, ha az ültetvény ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett területen található, úgy általában a területet bérbe vevő személy adatai nem valósak. Egyes esetekben az ültetvényt gondozó személyek csak alkalmi munkások, a megbízóval soha nem találkoztak, tehát értékelhető valamást nem várható tőlük. Amennyiben az ültetvény az ingatlan-nyilvántartásba nincs bejegyezve és elhagyatott földterületen fekszik (pl. ártéren, ártéri erdő és folyó között), az észrevétlen megközelítés körülményes, az ültetvényt telepítő személy azonosítása és elfogása nehézkes.

A helyszíni szemle, a házkutatás a lefoglalás és a motozás során (különösen a szemle és a házkutatás végrehajtásakor), az esetek többségében indokolt volna kábítószer-kereső kutya alkalmazása. A gyakorlati tapasztalatok sajnos azt mutatják, hogy kábítószer-kereső kutya általában nem áll rendelkezésre (másképpen: nincs hadra fogható eb), ámha mégis, akkor sokszor csak hosszú órák múlva érkezik meg a helyszínre. Ezek a negatív jelenségek az adott eljárási cselekmény, illetve végső soron az egész nyomozás eredményességét veszélyeztethetik.

A Be. 147–148. § lehetővé teszi óvadék ellenében az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított szabadlábra helyezését. Az ügyek többségében azonban az óvadék mértéke nincs arányban a bűncselekményből származó anyagi haszonnal, illetve az elkövető vagyoni-jövedelmi helyzetével, ezért a gyanúsított részéről annak kifizetése különösebb nehézséget nem okoz. Ezekben az esetekben a bűnméltés veszélye mellett fennáll a lehetősége annak, hogy a szabadlábon védekező terhelt a büntetőeljárás lefolytatását – különösen bírói szakban – távolmaradásával (meg)akadályozza. Megjegyzendő, hogy a felajánlott óvadékról és elfogadásáról tartott bírósági ülésen az ügyész – értesítés hiányában – nem mindig van jelen.

Több nyomozó hatóság úgy ítélte meg, hogy a bíróságok nem kellő körültekintéssel járnak el a házi őrizet elrendelése során, ugyanis a gyanúsítottak zöme a maga-

tartásszabályokat sorozatosan megszegi, és távolmaradásával a nyomozás eredményes befejezését megnehezíti.

Problémát jelent az is, hogy a nyomozó hatóságok hatásköréről és illetékességéről szóló 3/2008. (I. 16.) IRM rendelet hatáskörrel kapcsolatos rendelkezései, valamint a rendőr-főkapitányságok nyomozó szervei közötti ügyek megosztására vonatkozó intézkedések nincsenek összhangban. A megalapozatlan áttételek, illetve hatásköri összeütközések elbírálása a nyomozások időszerűségére negatív kihatással van.

Az országhatár melletti területi és helyi nyomozó hatóságok jelezték, hogy a kábítószer országba behozatala, onnan kivitele, az ország területén átvitele magatartások ismeretlen elkövetői személyazonosságának megállapítását nagymértékben nehezíti, hogy a határon ki-, illetve belépő tömegközlekedési eszközökön megtalált kábítószerkelet – egyéb bizonyítékok hiányában – nem lehet konkrétan a jármű valamelyik utasához (vagy utasaihoz), a járművezetőhöz és/vagy az utaskísérőkhöz kötni.

Ugyancsak az országhatár melletti nyomozó hatóságok jelezték, hogy a fogyasztói (beszerző-előállító jellegű) tevékenység miatt felelősségre vont gyanúsítottak a kábítószer vásárlási helyeként a határon túli városokat jelölték meg. Ez igencsak megnehezíti a terjesztő-forgalmazó típusú magatartások elkövetőinek felderítését.

Határátkelőhelyen lefoglalt kábítószeres esetében problematikus bizonyítani, hogy a gépkocsivezető és/vagy utasa tudott arról, hogy kábítószerrel szállít. Amikor külföldi által bérelt gépkocsit, közvetítőkön keresztül, megbízás alapján kell megadott címre vinni, akkor a jogsegélykérelmek is általában eredménytelenek. A kábítószer csomagolóanyagán nincsenek ujjnyomok, ám ha mégis, akkor azok többnyire nem egyeznek a gépkocsivezető, vagy az utas ujjlenyomataival. Az elfogott gépkocsivezető nem tud, vagy nem akar érdemi vallomást tenni. A futárok sokszor abban a tévhitben vannak (vagy csak ezt keltik), hogy nemesfémeket vagy cigarettát kell átcsempészni a határon. A legjobban ők „lepődnek meg”, amikor a rejtékhelyekről kábítószer kerül elő.

A terjesztő elfogását nehezíti az átadás új formája: előre egyeztetett helyen hagyják a kábítószerrel, illetve a pénzzel, vagyis az átadó és az átvevő személyesen nem találkoznak.

Előfordul, hogy a kábítószer átadása-átvétele lakásban, egyéb helyiségben, vagy ahhoz tartozó bekerített, úgynevezett fedett helyen történik, így a tettenérésre kevesebb az esély. A vevő elfogását követően általában nem tesz terhelő vallomást az eladóra vonatkozóan. Amennyiben nyilatkozik a vásárlás helyéről, akkor realizáláskor az eladó birtokában nincs jelentős mennyiségű kábítószer. A terjesztők elfogásukkor fogyasztónak vallják magukat, s noha szervezetükben kábítószerrel nem lehet kimutatni, az ügyész elfogadja a védekezésüket, és csekély mennyiségű kábítószer tartása miatt eltereléssel és a nyomozás megszüntetésével zárul a büntetőeljárás.

Nehezíti a bizonyítást, amikor az elkövetőnél elfogását követően nincs kábítószer, mert azt idejekorán eldobta, illetve a felületes ruházatátvizsgálás vagy motozás után valahol elrejtette (pl. szolgálati gépkocsiban, a rendőrkapitányság mellékhelyiségében stb.). A gépjárműben talált kábítószer esetében gyakorta védekeznek azzal, hogy azt más, természetesen ismeretlen személy, vagy alkalmi ismerős rejtette oda.

A szórakozóhelyek környékén, illetve azok közelében lévő parkolóknak gyakran kerül sor gépkocsiból történő kábítószer-értékesítésre. Nem egy esetben előzetesen, telefonon rendelik meg a szükséges kábítószerrel, amelyet a gépkocsiban vesznek át és fizetnek ki, majd ezután indulnak diszkóba, koncertre stb. Az üzlet lebonyolítása másodperceket vesz csak igénybe, így a tettenérés, mint a terjesztés bi-

zonyításának egyik lehetséges és fontos módozata igen nehezen valósítható meg. Ezt a lehetőséget a kábítószer-fogyasztók ismerik és rendszeresen kihasználják.

Fiatalkorúval szemben folytatott eljárásoknál a jogszabályi előírásoknak megfelelően a fiatalkorú gyanúsított védője, illetve törvényes képviselője az eljárási cselekményen jelen lehet, azért a kihallgatás időpontjáról a szülőt, gondozót és a védőt értesíteni kell. Számos esetben nehezítette a bizonyítást az a körülmény, hogy a fiatalkorú a szülő jelenlétében nem akart (beismerő) vallomást tenni. A fiatalkorúak gyakran próbálják szülei előtt titkolni, hogy bűncselekményt követtek el, jelenlétükben nem tesznek terhelő vallomást társaikra, illetve azokra a személyekre, akikről a kábítószer beszereztek.

A fiatalkorúakra és a fiatal felnőttekre jellemző az úgynevezett diszkó-fogyasztás: az inkriminált korosztály legkönnyebben diszkók, zenés-táncos szórakozóhelyek környékén jut kábítószerhez, s azt ott fogyasztja el. Másképpen fogalmazva: a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekkel szemben való hatékony fellépést gátolja, hogy a legtöbb szórakozóhelyen valamilyen formában kábítószerhez lehet jutni. A szórakozóhelyek tulajdonosai, az üzletvezetők és a felszolgálók ez ellen nem tesznek lépéseket, hiszen a szórakozóhely látogatottságának növekedése számukra jelentős anyagi bevételt eredményez.

Azok a dílerok, akik jelentős mennyiségű kábítószerrel birtokolnak, tudatában vannak cselekményük tárgyi súlyának. Az adott esetben akár életfogytig tartó szabadságvesztéssel fenyegetett büntetés alóli kibúvás érdekében, a rendőri ellenőrzés alól erőszakkal is képesek magukat kivonni, amellyel nagy veszélynek teszik ki az elfogásban résztvevők, illetve az éppen ott tartózkodó vagy arra haladó civil személyek testi épségét és anyagi javait.

A visszaélés kábítószerrel bűncselekmény egyik jellemzője, hogy – a kóros szenvedélykeltést kivéve – a bűncselekménynek nincs természetes személy sértettje. Az elkövetési magatartások összetettsége miatt nincsenek ellenérdekű felek az eljárásban, mind a fogyasztónak, mind a terjesztőnek érdeke, hogy a bűncselekmény ne derüljön ki. Ez eredményezi a kábítószeres bűncselekmények erőteljes konspirációs jellegét és rendkívül magas látenciáját.

Komoly problémát jelent, hogy az úgynevezett drogpiacon mindig újabb összetételű, illetve hatóanyagú kábító hatású anyagok jelennek meg, amelyek azonban az úgynevezett tiltó listán még nem szerepelnek. Sajnálatos, hogy az adott anyagnak a listára való felkerülése csak hosszadalmas eljárás lefolytatását követően történhet meg (pld: a GBL vagy a Mephedron vonatkozásában).

A kábítószer-prekursorok minősítése esetében igen nehéz állást foglalni, ehhez folyamatosan kontrollált és naprakész tájékoztatásra lenne szükség.

A lefoglalt kábítószerrel kapcsolatos elsődleges intézkedési kötelezettségek, különösen annak adminisztratív részei, a nyomozás kezdeti szakaszában hátráltatják a felderítést és a bizonyítást, mivel a személyi és tárgyi feltételek sokszor nem teszik lehetővé, hogy ezeket az intézkedéseket, a halaszthatatlan nyomozási cselekményekkel párhuzamosan végrehajtsák (valami tehát elmarad).

Előfordult, hogy kínálással, átadással, forgalomba hozatallal vagy kereskedéssel elkövetett kábítószerrel visszaélés miatt több nyomozó hatóság ugyanazon személy ellen folytatott eljárást, azonban a hozzá kapcsolódó fogyasztói kör, nyomozó hatóságoként más és más volt. Az ügyek egyesítésére – az eset összes körülményeire figyelemmel – nem került sor, azonban a párhuzamos nyomozási cselekmények komoly gondot okoztak az eljáró szerveknek.

Több nyomozó hatóság jelezte, hogy a bárki által elkövethető kábítószerrel visszaélések miatt kiszabható büntetési tételek – azonos elkövetési magatartások tanúsítása mellett – aránytalanul súlyosak a kábítószerfüggő személyek által megva-

lósított deliktumok büntetési tételeihez képest. Ez az elkövetők zömét arra ösztönzi, hogy a büntetőeljárás során kábítószerfüggőnek vallja magát. Ennek bizonyítása, illetve kizárása a nyomozást jelentős mértékben megnehezíti. Az sem ritka, hogy a terhelt a bírósági tárgyaláson nyilatkozza azt, hogy kábítószerfüggő volt a büntetőeljárás megelőzően. Ennek megcáfolása a tárgyalás időpontjában már szakértői módszerekkel szinte lehetetlen, ezért a vádlott vallomását fogadja el bíróság, ami új-fent enyhébb büntetés kiszabását eredményezi.

A lefoglalást követően, a szakvélemény előterjesztése után haladéktalanul javaslatot kell tenni a kábítószer elkobzására. A javaslatához a nyomozási iratok egy példányát mellékelni kell. Ugyancsak mellékelni kell a nyomozás iratainak egy példányát a nyomozás és/vagy a kényszerintézkedések határidejének meghosszabbítására irányuló előterjesztésekhez, illetve a terhelték és védőik által bejelentett panaszok és/vagy bizonyítási indítványok elbírálásához. Az iratok sokszorosítása jelentős idő- és költségtöbbletet eredményez. (Az egyik területi nyomozó hatóságon az iratok nyolc példányban készültek el, de mint utóbb kiderült, ez a mennyiség sem volt elegendő.)

Sajátos a helyzetük azoknak a terheltéknek, akikkel szemben a vádemelés elhasztolásának feltételei fennállnak, ugyanis az ellenük folyamatban lévő ügy elkülönítését követően az alapügyben, tanúként történő kihallgatásuk során a vallomást, a Be. 82. § (1) bekezdés *b*) pontja értelmében – figyelemmel a 83. § (1) bekezdésére is – megtagadhatják. Ha a tanú a vallomást megtagadja, korábbi, gyanúsítottként tett vallomása csak okirati bizonyítékként használható fel.

A megkeresett nyomozó hatóságok egy része célszerűnek tartaná olyan speciális szaktanfolyam szervezését, amely a dílerék és a fogyasztók sajátos kapcsolatát, az egyes kábítószer hatását, a fogyasztók fiziológiai állapotát és pszichológiai jellemvonásait ismertetné, valamint bemutatná a kábítószer-terjesztő hálózatok felépítését és működését, illetőleg a bűnmegelőzés intézményrendszerét. Megjegyzem, hogy ilyen jellegű, a kábítószer-problémát a maga komplexitásában feldolgozó, több mint negyvenórás képzést az akkor még IRM kezdeményezésére az idén tavasszal szervezett a Rendőrtiszti Főiskola, ám ez a kurzus – a hallható véleményeket alapul véve – nem váltotta be teljes mértékben a hozzáfűzött reményeket. Azt gondolom, hogy a kábítószer-bűnözéssel kapcsolatos ismeretek ekkora óraszámban történő oktatása a főiskola tematikájába nehezen illeszthető be, és nem rejtem véka alá azon véleményemet sem, hogy a főiskolának alapvetően nem szociális munkásokat, hanem bűnügyi szakembereket (felderítőket, nyomozókat és vizsgálókat kell képeznie (legalábbis bűnügyi igazgatási szakon). Természetesen a probléma megoldható, például speciális kollégiumi oktatás keretén belül.

Nehezíti a felderítést és a bizonyítást, de különösen a megelőzést a kábítószer-probléma ellentmondásos társadalmi megítélése is. A fiatalkorúak és a fiatal felnőttek nem elhanyagolható része a kábítószer alkalmankénti fogyasztását egyszerűen nem tekinti jogsértésnek. Jelzem, hogy egy általam az interneten végzett közvélemény-kutatás során, arra a kérdésre, hogy engedélyeznék-e a könnyű drogok (pl. fű, vagyis marihuána) használatát, a megkérdezettek 22,76 százaléka az „igen, bizonyos feltételekkel” választ adta.⁵²

3. Befejezés

A kézirat leadását követően dr. Lóczi Zsolttal úgy véltük, hogy a bevezetésben kitűzött célt a tőlünk telhető módon sikerült megvalósítani: bizakodtunk, hogy munkánk

⁵² Forrás: <http://www.hoxa.hu/?p1=szavazas&p2=3077> (Hoxa portálja az életről és egyéb jószágokról).

eredményesebbé teszi a vizsgákra való felkészülést, és hasznára válik azoknak a munkatársaknak is, akik a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények nyomozásával foglalkoznak. A jegyzet elkészítése során előző munkánkhoz⁵³ hasonlóan igyekeztünk betartani Umberto Eco mester arany szabályait (összegezve: aki szakdolgozatot, főiskolai jegyzetet, stb. akar írni, olyat írjon, amilyenre képes)⁵⁴ – talán sikerült. Hangsúlyozzuk: reménykedünk, hogy munkánk nem csak főiskolai jegyzetnek alkalmas, hanem a gyakorlati jogalkalmazók számára is hasznos lesz, sőt szívesen olvassák azok is, akik a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények iránt érdeklődnek.

A magam részéről ugyanezeket a reményeket tápláltam akkor, amikor elkészítettem **A kábítószerrel visszaéléshez kapcsolódó bűncselekmények felderítését és bizonyítását gátló tényezők** – az eredeti kéziratához képest – kibővített változatát. A bevezetésben már utaltam rá, hogy az írás elkészítésekor – egyebek mellett – felhasználtam a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok és a megyeszékhely szerint illetékes rendőrkapitányságok adatait is. Itt és most nincs már más feladatom (és a kötelező tisztelet is azt parancsolja), hogy köszönetet kell, hogy mondjak:

- dr. Dormán Tivadar r. ezredes úrnak, valamint Soósné Kocsis Erzsébet r. őrnagy asszonynak és munkatársainak (ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztály) az ENYÜBS-adatok rendelkezésünkre bocsátásáért;
- Blitz Miklós r. alezredes úrnak (Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Felderítő Osztály), aki hasznos tanácsaival nagymértékben segítette munkánkat;
- Hoxának (eredeti neve továbbra is maradjon titok), amiért internetes portálját közvélemény-kutatás céljából felhasználhattuk;
- a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bűnügyi igazgatóinak, a megyeszékhelyi rendőrkapitányságok vezetőinek és a kábítószerhez kapcsolódó bűncselekmények nyomozásával foglalkozó munkatársaknak: nélkülük a hetedik fejezet nem készülhetett volna el.

Végezetül munkámat (a kéziratához hasonlóan) egy Zám Tibor idézettel ajánlom minden kedves olvasóm figyelmébe: *„Soha nem sietek, tapintom, forgatom, méregetem témáimat, és csak akkor kezdek megírásukhoz önbizalommal, ha már birtokomban érzem a kellő és kézhez álló eszközöket. De hadd mondjam még egyszer: az alázattal végzett munka ihletében is meg-megkísért a kétely, hogy jól végzem-e a dolgomat?”*⁵⁵

4. Forrás- és irodalomjegyzék

4. 1. Felhasznált irodalom

1. Kovács Gyula–Lóczy Zsolt: Szerzői vagy Szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének nyomozása (Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, 2009).
2. Nagy József: A kriminálmotodika általános kérdései (Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, 2007).
3. Rácz József (szerk.): Rendészeti ismeretek a kábítószer-problémával kapcsolatban, 135–136. oldal (IRM Büntetőpolitikai Főosztály, Budapest, 2009).
4. Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Kairosz Kiadó, Győr, 1997).

⁵³ Dr. Kovács Gyula–Dr. Lóczy Zsolt: Szerzői vagy Szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének nyomozása (Rendőrtisztai Főiskola, Budapest, 2009).

⁵⁴ Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? 20–23. oldal (Kairosz Kiadó, Győr, 1997).

⁵⁵ Zám Tibor: Szeplős fogantatás, a borító fülszövege (Magvető Kiadó, Budapest, 1983).

5. Zám Tibor: Szeplős fogantatás (Magvető Kiadó, Budapest, 1983).

4.2. Hivatkozott internetes források

1. <http://www.hoxa.hu/?p1=szavazas&p2=3077> (Hoxa portálja az életről és egyéb jóságokról).
2. <http://szleng.lap.hu/> (szleng.lap.hu).
3. Forrás: <http://egezseglap.atw.hu/html/drogszleng.html/> (Drog-szleng szülőknek).
4. <http://www.iu-szakerto.hu/kalkulator/> (Kábítószer kalkulátor).
5. <http://www.bszki.hu/> (Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet);
6. <http://www.drogfokuszpont.hu/> (Nemzeti Kábítószer Adatgyűjtő és Kapcsolattartó Központ).